

Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

*Τοκμακίδου Ελπίδα
Συντονίστρια
Εκπαιδευτικού
Έργου Π.Ε. 70
2^ο Π.Ε.Κ.Ε.Σ.*

Ομάδες που διδάσκονται τη νέα ελληνική ως δεύτερη

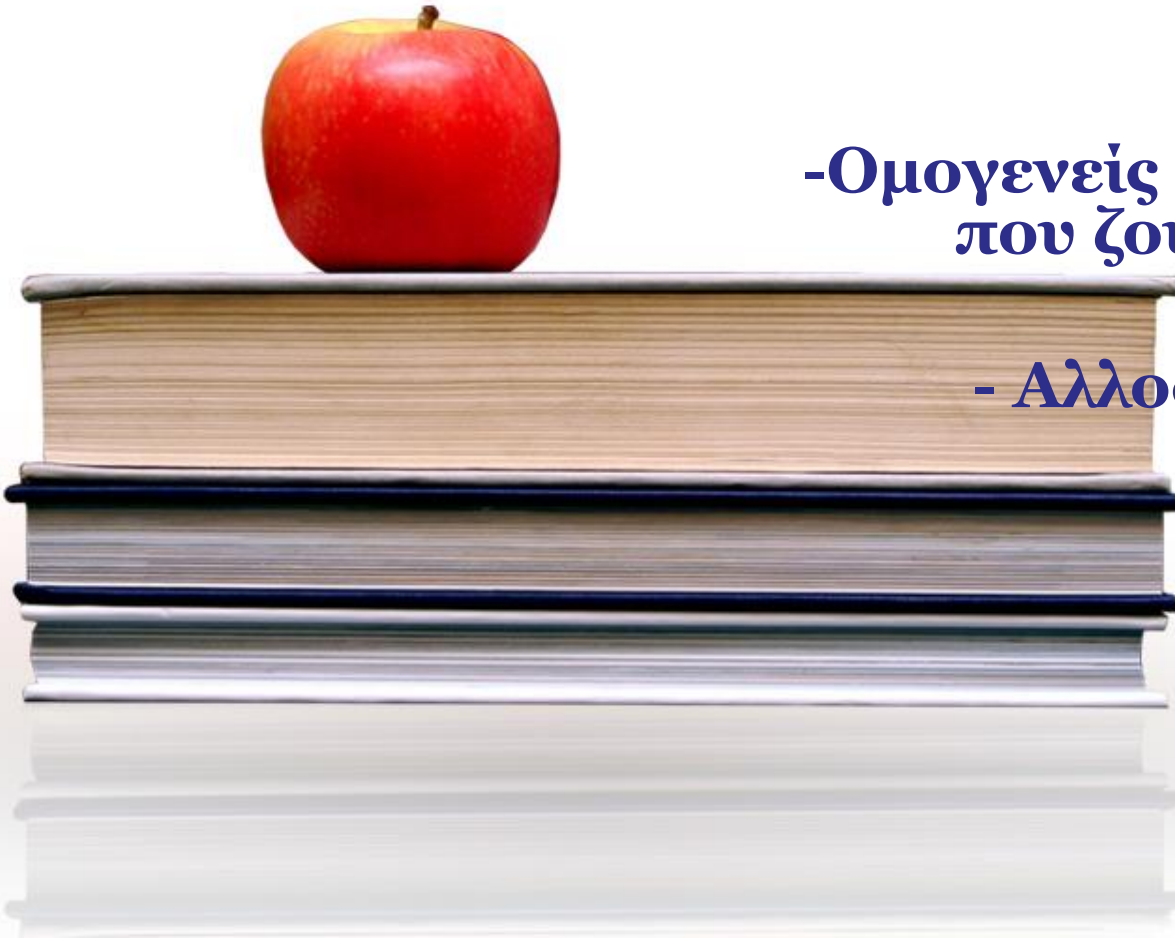
- Μουσουλμάνοι της Θράκης

- Τσιγγανόπαιδες

- Ομογενείς από όλον τον κόσμο που ζουν στην Ελλάδα

- Αλλοδαποί μαθητές/τριες

- Πρόσφυγες

Παράγοντες που επηρεάζουν τη μάθηση και τη σχολική επιτυχία

Επίπεδο επάρκειας στη μητρική γλώσσα

Προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες των παιδιών

Σχολικό παρελθόν – κενά στη σχολική φοίτηση

Κοινωνική και οικονομική κατάσταση

Επίπεδο μόρφωσης γονέων

Προσδοκίες γονέων

Προκαταλήψεις- προσδοκίες εκπαιδευτικών

Αυτοαντίληψη, αυτοεικόνα, αυτοεκτίμηση μαθητών

Ανομοιογένεια μαθητικού πληθυσμού (πολιτισμική & γλωσσική ετερότητα)

Πολλοί μαθητές δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν:

- τη διδασκαλία, κυρίως, αφηρημένων εννοιών, να κατανοήσουν τις εκφωνήσεις ασκήσεων
- να αφομοιώσουν τα διδακτικά εγχειρίδια, περιέχουν δυσνόητες έννοιες και προϋποθέτουν καλή προηγούμενη γνώση
- να ανταποκριθούν στο γραπτό λόγο και στις γραπτές δοκιμασίες κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς
- να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία, επιλέγοντας τη σιωπή ή την παραίτηση ή αναπτύσσοντας επιθετικές συμπεριφορές
- παρουσιάζουν χαμηλά ποσοστά συγκέντρωσης, περιορισμένο ενδιαφέρον για μάθηση και συχνά εγκαταλείπουν το σχολείο

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση/ πολυπολιτισμική εκπαίδευση

Μοντέλο διαχείρισης

Αξιοποίηση της πολιτισμικής ετερότητας στην εκπαίδευση

δεν αποτελεί ένα είδος ιδιαίτερης εκπαίδευσης για ένα συγκεκριμένο σύνολο μαθητών,

αλλά

ένα σύνολο παιδαγωγικών και διδακτικών πρακτικών,
μια φιλοσοφία που πρέπει να διαπερνά κάθε πτυχή της
σχολικής ζωής,
διασφαλίζοντας ευκαιρίες και δυνατότητες
για μάθηση και κοινωνική ένταξη για όλα τα παιδιά,
ανεξάρτητα από τις ενδεχόμενες ιδιαιτερότητές τους.

Γενικές αρχές της εκπαίδευσης σύμφωνα με τα ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ

Εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και δυνατοτήτων μάθησης για όλους τους μαθητές

Ενίσχυση της πολιτισμικής και γλωσσικής ταυτότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας

Εναισθητοποίηση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παγκόσμιας ειρήνης και διασφάλιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (ΔΕΠΠΣ:3734)

Παιδαγωγικές αρχές που διέπουν τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης

Ανάπτυξη συνεργατικών δομών μεταξύ:

- α. όλων των παιδιών στη μεικτή τάξη,
- β. παιδιών και εκπαιδευτικού,
- γ. των διδασκόντων στην τάξη και στη σχολική μονάδα,
- δ. οικογένειας και σχολείου.

Σύνδεση και αξιοποίηση των προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών των παιδιών με την καινούρια γνώση.

Ικανότητα αξιοποίησης των γλωσσικών δυνατοτήτων των παιδιών στη μητρική τους γλώσσα για τη διδασκαλία της δεύτερης (αναγνώριση – ενθάρρυνση χρήσης μητρικής).

Παιδαγωγικές αρχές που διέπουν τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης

Δραστηριότητες που προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητών και είναι καλά οργανωμένες, ώστε να είναι αποτελεσματικές.

Διαφοροποιημένη διδασκαλία

Η προσαρμογή, οργανωτική και παιδαγωγική, της διδασκαλίας, ώστε να ανταποκριθούμε στις διαφορετικές ανάγκες μαθητών σε ανομοιογενείς τάξεις, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές των μαθητών ως προς το βαθμό ετοιμότητάς τους, το μαθησιακό τους στυλ και τα ενδιαφέροντά τους (Tomlinson, 2001).

Παραδοχές διαφοροποιημένης διδασκαλίας

οι μαθητές εξ ορισμού διαθέτουν διαφορετικές
γνώσεις / ικανότητες / δεξιότητες

η διδασκαλία οφείλει να διαφοροποιείται
ως προς το υλικό

ως προς τη μεθοδολογία που αξιοποιείται,

προκειμένου να επιτευχθεί αποτελεσματικότερα η μάθηση.

Η αξιοποίηση εναλλακτικών υλικών και μεθόδων συμβάλλει στην
καταλληλότερη και αποτελεσματικότερη κατά περίπτωση μάθηση.

Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι ο εκπαιδευτικός αντλεί το υλικό του από
ποικίλες πηγές και οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωσή
του, σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους

Οι μέθοδοι διδασκαλίας εναλλάσσονται κατάλληλα, ώστε να ευνοούν την
καλύτερη δυνατή πρόσκτηση της νέας γνώσης και την καλλιέργεια των
στάσεων και των δεξιοτήτων των μαθητών.

Διαφοροποίηση στην εκπαιδευτική διαδικασία

Περιεχόμενο – τι χρειάζεται να μάθει ο μαθητής ή πώς θα έχει πρόσβαση στην πληροφορία.

Διαδικασία – δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχει ο μαθητής για να κατανοήσει ή να κατακτήσει την πληροφορία.

Προϊόντα μάθησης – εργασίες διαβαθμισμένης δυσκολίας που απαιτούν από το μαθητή να επαναλάβει, να εφαρμόσει και να επεκτείνει αυτό που έχει μάθει σε μια ενότητα.

Μαθησιακό περιβάλλον και κλίμα
– πώς νιώθει και πώς δουλεύει η τάξη.

Διδακτική μεθοδολογία

Η διδακτική προσέγγιση υπαγορεύει την ανάληψη πρωτοβουλιών από τον/την εκπαιδευτικό, ώστε να προσαρμόζει συχνά τους τρόπους και τα μέσα διδασκαλίας στις περιστάσεις και τους στόχους κάθε μαθήματος.

Η πρωτοβουλία προϋποθέτει επίγνωση των σκοπών και των στόχων, βούληση, αίσθημα διδακτικής ευθύνης, ενημέρωση και περιοδική επανεκτίμηση της διδακτικής εργασίας, ώστε αυτή να αναπροσαρμόζεται συνεχώς.

Κάθε στόχος της γλωσσικής διδασκαλίας θεωρείται “οριζόντιος στόχος” όλων των μαθημάτων.

Ως μέσο και αντικείμενο γλωσσικής άσκησης, ιδιαίτερα για την επεξεργασία του περιεχομένου και των φραστικών επιλογών, πρέπει να αξιοποιούνται όλα τα μαθήματα και η σχολική ζωή (ΔΕΕΠΣ, ΑΠΣ: 41-44).

Διδακτική μεθοδολογία

Μαθητοκεντρική αντίληψη/ Δημιουργία κινήτρων

Χρήση κειμένων που έχουν νόημα για τους διδασκόμενους

Διδασκαλία της δομής της νέας ελληνικής μέσα από κείμενα

Εκμετάλλευση της επικαιρότητας

Χρήση του λόγου από τους/τις εκπαιδευόμενους/ες

Εκμετάλλευση των οικείων πολιτιστικών προϊόντων

Επαφή με φυσικούς ομιλητές της νέας ελληνικής

Εκμετάλλευση των οπτικοακουστικών μέσων

Δίνεται έμφαση:

- στην καλλιέργεια κινήτρων για ενεργοποίηση της συμμετοχής,
- στην καλλιέργεια κλίματος αναγνώρισης και αποδοχής,
- στην καλλιέργεια επικοινωνίας και κοινωνικών αλληλεπιδράσεων,
- στην αξιοποίηση των προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών των μαθητών
- στη διαμόρφωση ελκυστικών περιβαλλόντων μάθησης και τη σύνδεσή τους με τα περιβάλλοντα ζωής,
- στην καλλιέργεια της συμμετοχής των μαθητών στη διαχείριση της μάθησής τους.

Επιπλέον προτάσεις:

Βαρύτητα στην προφορική άσκηση και στη χρήση παραγλωσσικών μέσων, τα οποία προσφέρονται κυρίως με τον καθημερινό φυσικό διάλογο, τη δραματοποίηση, το σχολικό θέατρο, το τραγούδι, τις συμμετοχικές σχολικές εκδηλώσεις κ.ά.

Προσφορά για προφορική επεξεργασία άφθονων φραστικών δομών.

Έμφαση στη διδασκαλία των ιδιαίτερων δομικών χαρακτηριστικών της ελληνικής γλώσσας, που παρουσιάζουν δυσκολίες για τους ξένους, όπως π.χ. είναι το φωνολογικό και κλιτικό σύστημα καθώς και ο τονισμός (ΔΕΕΠΣ, ΑΠΣ: 43-44).

Ενδεικτικές δραστηριότητες (I)

Υποθέσεις - προβλέψεις για το περιεχόμενο του κειμένου που πρόκειται να αναγνωστεί:

-Μελετώντας προσεκτικά τον τίτλο και την εικόνα που συνοδεύει το κείμενο, ποιο φαντάζεστε ότι είναι το θέμα του κειμένου που θα διαβάσουμε;

Συστηματική επεξεργασία του κειμένου μέσω ερωτήσεων διαφορετικού τύπου (ερωτήσεις συνολικής κατανόησης, αναζήτησης συγκεκριμένης πληροφορίας, ερμηνείας) που καλλιεργούν διαφορετικές όψεις της κατανόησης ενός κειμένου

Σύνδεση με τα περιβάλλοντα ζωής και τη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα

Ενδεικτικές δραστηριότητες (II)

Εξοικείωση των μαθητών με τα γλωσσικά φαινόμενα και τις συντακτικές δομές του κειμένου και κατανόηση της λειτουργίας τους.

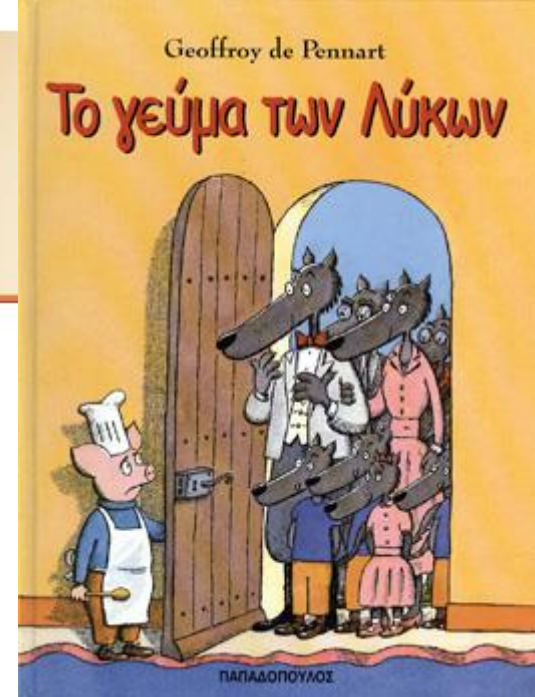
Συνδυασμός γλωσσικών και εικονιστικών επιλογών.

Παρατήρηση και σχολιασμός εικόνας

Στο πλαίσιο των σύγχρονων κειμενοκεντρικών και κοινωνικοσημειωτικών θεωριών, η διδασκαλία της **πολυτροπικότητας**, κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη στη σημερινή κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας

Μετασχηματισμός κειμένου. Προσαρμογή σε διαφορετικό επικοινωνιακό πλαίσιο (π.χ. αλλαγή πομπού, δέκτη, περίστασης κτλ.)

Δραστηριότητα από το
 διδακτικό σενάριο με τίτλο
 «Εικόνες με φαντασία»,
 Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας,
Πρωτέας

Πασχαλινές γιορτές Ν. Ρ. Ε. Μ. Kidspiration

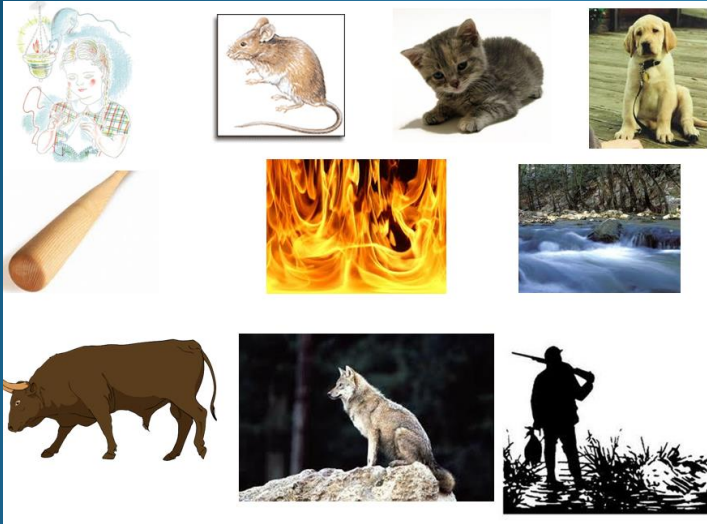

Το Διδακτικό υλικό στην Τ.Υ.

- ✓ Μικρή βιβλιοθήκη
- ✓ CDs με τραγούδια και θεατρικό-λογοτεχνικό λόγο
- ✓ Αφίσες με διάφορα θέματα
- ✓ Λεξο-καρτελοθήκη με εικονογραφημένες καρτούλες (για εμπέδωση λεξιλογίου και ορθογραφίας)
- ✓ Επιτραπέζια παιχνίδια
- ✓ Η/Υ με τα λογισμικά γλώσσας & μαθηματικών

Κλιμακωτό Παραμυθοτράγουδο

Διδακτικοί στόχοι:

Επιχειρείται οι μαθητές/τριες:

- Να αναπτύξουν τον προφορικό τους λόγο.
- Να εξασκηθούν στη διάκριση του γένους των ουσιαστικών.

4 διδακτικές ώρες

Β' τάξη

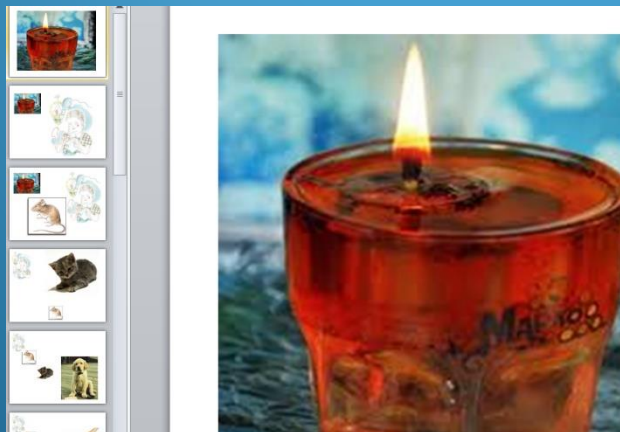
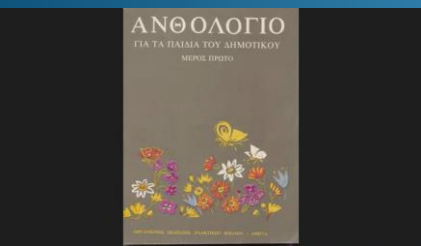
Δραστηριότητα από το διδακτικό σενάριο με τίτλο «Ντίλι ντίλι ντίλι»,
Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Πρωτέας

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει μια ιδέα που συναντάται στο βιβλίο του μαθητή της Β' τάξης (τεύχος Α', σ. 22). Η Γαλήνη, ηρωίδα του σχολικού βιβλίου, προτείνει να διαβαστεί «ένα βιβλίο που μοιάζει με παραμύθι».

Η αναφορά αυτή αξιοποιείται για να παρουσιαστεί ένα ποίημα που «μοιάζει με παραμύθι». Πρόκειται για το ποίημα «[Ντίλι ντίλι ντίλι](#)» που ίσως να γνωρίζουν ήδη τα παιδιά από την προσχολική τους ηλικία.

Για την παρουσίασή του μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε το ομώνυμο βιβλίο των εκδόσεων Κίρκη είτε το παλιό σχολικό ανθολόγιο (για την Α'-Β' τάξη του Δημοτικού σχολείου) που έχει στα περιεχόμενά του το ίδιο ποίημα. Εναλλακτικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί η χρησιμοποιηθεί η ιστοσελίδα του [Σπουδαστηρίου Νέου Ελληνισμού](#).

Βιβλιοθήκη	Ντίλι-ντίλι-ντίλι...	Δημοτικό
Ανθολόγιο Λογοτεχνίας	Ντίλι-ντίλι-ντίλι, ντίλι το καντήλι που έφεγγε και κένταγε η κόρη το μαντίλι, ντίλι-ντίλι-ντίλι.	
Ανθολόγιο Αναγνώσεων		
Ανθολόγιο Μαρτυριών		
Ανθολόγιο Παιδικό		
Χρονολόγιο		
Έργα Αναφοράς	Ήρθε ο ποντικός, πήρε το φτίλι μέσ' από το καντήλι που έφεγγε και κένταγε η κόρη το μαντίλι, ντίλι-ντίλι-ντίλι.	
Συνδέσεις		
Κατάλογος	Ήρθε και η γάτα, έφαγε τον ποντικό που πήρε το φτίλι μέσ' από το καντήλι που έφεγγε και κένταγε η κόρη το μαντίλι, ντίλι-ντίλι-ντίλι.	

Αφού οι μαθητές/τριες χωρίστηκαν σε ομάδες (5 ομάδες με τέσσερα μέλη η καθεμιά), παραδόθηκε στην κάθε μια το μουσικό όργανο που την αντιπροσώπευε. Αρχικά παρουσιάστηκε το μουσικό μοτίβο του συγκεκριμένου ποιήματος με την προβολή της ηχογραφημένης καταγραφής στο Youtube και εκπρόσωποι των ομάδων (διαφορετικά παιδιά ανά δύο στροφές) παρακινήθηκαν να χρησιμοποιήσουν τα μουσικά όργανα που είχαν στη διάθεσή τους, ακολουθώντας τον ίδιο ρυθμό. Παράλληλα με τη ρυθμική ακρόαση του παραμυθιού, τα υπόλοιπα παιδιά συμμετείχαν με τα χέρια τους ή με τη φωνή τους.

Έρθε **ο ποντικός**
πήρε το φιτίλι,
μεσ' από το καντήλι
που έφεγγε και
κένταγε
η κόρη το μαντίλι,
ντίλι ντίλι ντίλι.

ο ποντικός

Έρθε και **το ξύλο**
κι έδειρε το σκύλο
που δάγκωσε τη γάτα
που έφαγε τον ποντικό
που πήρε το φιτίλι
μεσ' από το καντήλι
που έφεγγε και κένταγε
η κόρη το μαντίλι,
ντίλι ντίλι ντίλι.

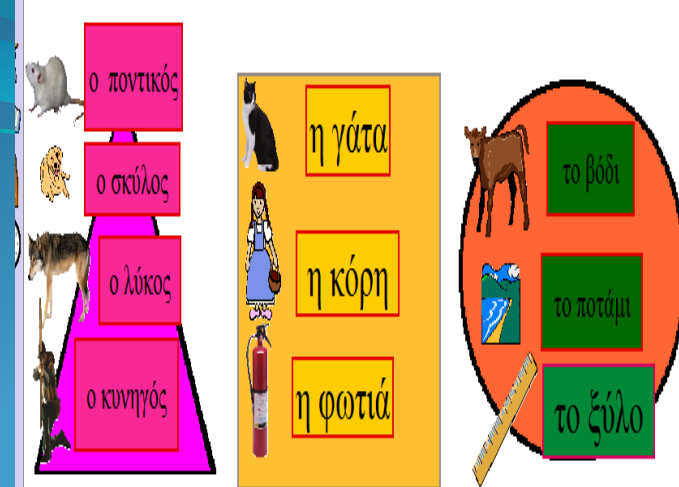
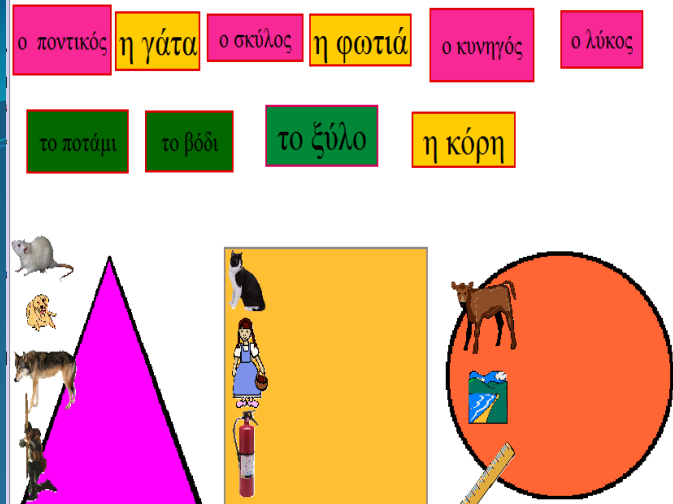
το ξύλο

Οι μαθητές/τριες πήραν ανά δύο, ένα φάκελο όπου υπήρχαν 10 εικόνες (αντίστοιχες με τους ήρωες που παρουσιάζονται στο ποίημα), τις οποίες κλήθηκαν να τοποθετήσουν σε διαδοχική σειρά.

Η επόμενη οδηγία αφορούσε στην αναδιήγηση της ιστορίας, έχοντας ως βάση αναφοράς τη διαδοχή που είχαν φτιάξει οι ίδιοι/ιες.

Κάθε μαθητής/τρια όφειλε να βοηθήσει το διπλανό του/της στην ορθή τοποθέτηση των εικόνων, ενώ καλούνταν ο καθένας με τη σειρά του να αφηγηθεί προφορικά την ιστορία που «υποστήριζαν» αυτές οι εικόνες. .

Στη συνέχεια παρουσιάστηκε στην ολομέλεια της τάξης το επόμενο αρχείο Kidspiration, όπου τα μέλη των ομάδων θα έπρεπε να προχωρήσουν στην αντιστοίχιση εικόνων και λέξεων που θα έβρισκαν στο συγκεκριμένο αρχείο.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Αξιοποιήθηκε επιμορφωτικό υλικό από το πρόγραμμα ΔΙΑΠΟΛΙΣ (Χατζησαββίδης, 2013, Δανιηλίδου, 2013).